

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 2 (43)

**СПЕЦВИПУСК
ДО ТИЖНЯ НАУКИ**

Вінниця – 2023

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
ВИПУСК № 2 (43)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія ВЦ № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року
Журнал
(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік
Мова видання: українська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Конкурси
- ❖ Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 10 від 18 травня 2023 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкарь С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 2(43) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2023. 194с.

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА

<i>Шершун Галина</i> , Екологічні реформи України на шляху до ЄС	5
--	---

НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

<i>Артемчук Валерія</i> , Освітній проект «Еко-халабуди» шляхи реалізації освіти для сталого розвитку в практику роботи закладу дошкільної освіти	6
<i>Кротюк Марія</i> , Фізичне виховання в закладі дошкільної освіти як основа формування здоров'я дітей дошкільного віку	12
<i>Перожиж Зоряна</i> , Моральне виховання дітей дошкільного віку за допомогою гри	15
<i>Рудь Яна</i> , Підготовка дітей дошкільного віку до школи за допомогою НМК «Буду вправним першачком»	17
<i>Балаба Яна</i> , Історичний вектор розвитку морального виховання дітей дошкільного віку	23
<i>Вознюк Віталіна</i> , Роль родини у формуванні особистості дітей раннього та передшкільного віку	27
<i>Гвоздинська Альона</i> , Предметний світ дітей дошкільного віку через призму інноваційних педагогічних технологій	29
<i>Титаренко Катерина</i> , Творчі ігри як засіб соціалізації дітей старшого дошкільного віку	33
<i>Гуменюк Ольга</i> , Розвиток мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку шляхом вивчення англійської мови	36
<i>Заїкіна Наталія</i> , Особливості ігрової діяльності дітей раннього дошкільного віку	39
<i>Камінська Ангеліна, Токар Любов</i> , Особливості виховання патріотизму у дошкільників в світлі сучасності	42
<i>Ключківська Карина</i> , Розвиток дошкільної освіти у педагогічному просторі України	46
<i>Козинець Олена</i> , Зарубіжний досвід дошкільного виховання	49
<i>Крисько Оксана</i> , Впровадження засобів казкотерапії з метою розвитку мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку	52
<i>Кузнєцова Аліна</i> , Організаційно-педагогічні умови формування у дітей дошкільного віку навичок здорового способу життя	54
<i>Кузьменко Тетяна, Токар Любов</i> , Українська народна іграшка як засіб морального виховання дітей дошкільного віку	56
<i>Купрата Лілія</i> , Розвиток морального виховання дітей дошкільного віку через призму педагогіки Марії Монтессорі	59
<i>Любченко Анна</i> , Особливості спілкування дітей раннього та передшкільного віку у різновікових групах закладів дошкільної освіти	61
<i>Мальченко Марія</i> , Моральне виховання дітей раннього передшкільного віку засобами казки	64
<i>Михальчук Ольга</i> , Становлення і розвиток дошкільної освіти у другій половині XX – початку XXI століття	67
<i>Ольхович Тетяна</i> , Розвиток морального виховання в умовах сучасної дошкільної освіти	70
<i>Погойдаш Вероніка</i> , Сучасні підходи взаємодії дошкільного закладу з родиною	73
<i>Пугаченко Олена</i> , Історичний розвиток гармонійного виховання дітей дошкільного віку	75
<i>Рекута Тетяна</i> , Використання інноваційних педагогічних технологій у логопедичній практиці з дітьми дошкільного віку	79
<i>Скалецька Діана</i> , Засоби масової інформації як фактор впливу на особистість дитини дошкільного віку	81
<i>Чеканцова Зоя</i> , STREAM – освіта дітей дошкільного віку як вектор інтегрованого навчання і виховання	84
<i>Тимошенко Альона</i> , Розвиток естетичного виховання дітей дошкільного віку	87
<i>Мокра Оксана</i> , Адаптація дітей дошкільного віку до навчання в школі шляхом співпраці батьків та закладу дошкільної освіти	89
<i>Федоришин Оксана</i> , Основи економічного виховання дітей дошкільного віку	92
<i>Щербатюк Катерина</i> , Ознайомлення з рідним містом як засіб патріотичного виховання дітей дошкільного віку	94

ПСИХОЛО-ПЕДАГОГІЧНА ЛАБОРАТОРІЯ

<i>Беспечна Анастасія</i> , Національно-патріотичне виховання учнів в системі роботи класного керівника	97
---	----

<i>Дякова Вікторія</i> , Характеристика провідних напрямів формування здорового способу життя школярів у освітньому процесі	100
<i>Зінченко Сніжана</i> , Організація партнерської взаємодії закладів освіти та сім'ї	104
<i>Михальчук Олеся, Мінова Єлизавета</i> , Використання інформаційно-комунікаційних технологій для організації самостійної роботи учнів основної школи в умовах дистанційного навчання	108
<i>Пономаренко Марія, Надкернична Любов</i> , Формування ключових компетентностей молодших школярів в умовах сучасної інноваційної освіти	111
<i>Вацак Крістіна</i> , Криптичне мислення сучасного педагога як складова його професійної компетентності	114
<i>Клименченко Наталія</i> , Комунікативний портрет вчителя	117
<u>НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ З ІНОЗЕМНИХ МОВ</u>	
<i>Головська Ірина</i> , Використання техніки колажування у підготовці майбутніх вчителів до інтерактивної взаємодії з учнями на уроці іноземної мови	120
<i>Андрусенко Софія</i> , Тестування як ефективний засіб організації контролю вивчення англійської мови	123
<i>Гуркало Владислава</i> , Україномовні еквіваленти англійських фразеологізмів з онімів	126
<i>Кушнір Аліна, Вовк Анастасія</i> , The Beatles: Liverpool Accent	130
<i>Поліщук Інна</i> , Ігри як засіб розвитку фонетичної компетентності учнів молодшого шкільного віку ..	132
<i>Синчук Діана</i> , Робота з пісенним матеріалом на уроках іноземної мови як засіб формуванні граматичної компетентності учнів основної школи	137
<i>Хоменко Юлія</i> , Проблематика перекладу політичних текстів	141
<u>НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ, ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ</u>	
<i>Василевич Інна, Багрій Тетяна</i> , Розвиток професійної компетентності та практична діяльність вчителя української мови та літератури	145
<i>Козяр Міла</i> , Функціональне навантаження назв тварин в українських народних піснях	148
<i>Собчук Вікторія</i> , Особливості проведення уроків зарубіжної літератури з використанням інтерактивних технологій навчання	151
<i>Сілко Діана</i> , Фольклоризм української літератури як дескриптивний код	154
<i>Яковенко Тетяна, Форостяна Катерина</i> , Фольклорні образи та мотиви у творчості Тараса Шевченка	157
<i>Яременко Ярослава</i> , Образний світ поеми Максима Рильського «Мандрівка в молодість»	161
<u>НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА</u>	
<i>Любчик Катерина</i> , Феномен і культурологічна місія проекту «musica sacra ukraine: партесний вимір»	163
<i>Гончар Тетяна, Чорна Наталія</i> , Організація театралізованої діяльності на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО: вітчизняний та зарубіжний досвід	165
<i>Вилко Дарія</i> , Моделювання проблемних ситуацій як ефективний засіб розвитку пізнавальної активності учнів на уроках музичного мистецтва	169
<i>Чеховська Дарина</i> , Педагогічні засади розвитку мотиваційної сфери особистості музично-обдарованих учнів	172
<u>НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ</u>	
<i>Кальніченко Наталія</i> , Особливості викладання методики трудового навчання у студентів педагогічного коледжу з урахуванням вимог НУШ	174
<i>Валевська Ольга</i> , Підходи та стратегії навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти зрівняння методик вітчизняних та зарубіжних дослідників	176
<i>Юртин Вікторія</i> , Підготовка майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзивної освіти	180
<u>ВІДОМІ ІМЕНА</u>	
<i>Козлова Олена</i> , Тема: «Богдан Хмельницький, як політик і людина», практичне заняття	182
<i>Яковенко Тетяна, Форостяна Катерина</i> , Михайло Драї-Хмара як представник українського неокласицизму	186
<i>Цимбал Тетяна</i> , Педагогічна система М. Монтессорі	189
<i>Вимоги до підготовки науково-методичних статей збірника «вісник науково-методичних досліджень» Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу</i>	193

3. Мистецтво у розвитку особистості : монографія / за ред., передмова і післямова Н. Г. Ничкало. Чернівці: Зелена Буковина, 2006. 224с.
4. Назаренко І. М. Сутність і зміст музично-театральної діяльності молодших школярів в умовах навчально-виховного процесу. *Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України*. 2011, 45.
5. Ніколаї Г.Ю. Художньо-естетичне виховання молодших школярів Польщі: позитиви і негативи інтегрованого навчання. *Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції 1-2 квітня 2004р.* / укл. Л.Л.Макаренко, М.С.Севастьяк, О.П.Симоненко]. К.: НПУ ім.М. Драгоманова 2004. С.145–146.
6. Турчин Т. М. Використання різних форм театралізованої діяльності на уроках музичного мистецтва в початковій школі. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*, 2015, 125: 375-378.
7. Хмелюк Я. В. Музично-драматична діяльність як засіб формування творчої індивідуальності. 2017. URL : <http://lib.ndu.edu.ua>
8. Wojnar I. Wychowanie estetyczne – wyczwanie człowieka. *Edukacja estetyczna w perspektywie przemian szkoły współczesnej*; pod red. A. Białkowskiego. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1997. – S. 15-25.

Стаття надійшла до редакції

19 січня 2023

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

УДК 37.016:78]:37.015.3

ВИЛКО ДАРІЯ

студентка факультету дошкільної освіти та музичного мистецтва

Науковий керівник: МАЗУР А.М.

викладач КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Abstract. *The article highlights the specifics of implementing problem situations as an effective means of developing students' cognitive activity in music lessons. Based on the analysis of scientific and pedagogical literature, the essence of the concept of cognitive activity as a need for the intellectual and creative development of the individual is revealed.*

Key words: *problem-based learning, problem situation, cognitive activity, creative thinking, educational-musical activity.*

Постановка проблеми. Сьогодні динамічний розвиток сучасної освіти вимагає нового бачення побудови усього навчально-виховного процесу. У центрі уваги педагогів-новаторів постає питання розвитку особистості школяра, його допитливості, інтересу до навчання, формування потреби в інтелектуальному і творчому самовдосконаленні.

Відповідно, одне з головних завдань вчителя – створити стійкий інтерес дитини до навчання, зоохотити її до нових відкриттів, підвищити її пізнавальну активність.

Беззаперечним є той факт, що знання стають міцніші тоді, коли учні самі включені у процес пізнання, тому виникає потреба введення в практику вчителя нових методів та технологій, що сприяли б активізації пізнавальної активності учнів.

Успішне вирішення цієї проблеми вимагає переосмислення методологічних підходів до самого

процесу навчання і виховання школярів. Психолого-педагогічною наукою доведено, що розумовий розвиток людини здійснюється в умовах подолання перешкод, інтелектуальних труднощів, а тому педагогічно правильне організоване навчання не може бути не проблемним. У багатьох дослідженнях показано, що саме проблемне навчання є одним із кращих способів активізації пізнавальної активності учнів.

Центральною ланкою проблемного навчання є проблемна ситуація, яка робить учнів безпосередніми учасниками інтелектуального процесу у пошуку вирішення певних суперечностей. Використання проблемних ситуацій дає можливість педагогу вирішити чимало завдань, а саме: урізноманітнити навчально-виховний процес, активізувати пізнавальну активність учнів,

направити навчально-виховний процес у творче русло.

Підґрунтям пізнавальної активності виступає потреба не тільки в набутті нових знань, а й у формуванні творчої багатогранної особистості. Тому дану проблему доцільно розглядати через призму музичного мистецтва, оскільки саме на уроці музики на передній план виступає пізнавальна активність продуктивного типу, яка виявляється учнями при розв'язанні ними проблемних ситуацій та проблемних творчих завдань.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. У педагогічній науці до проблеми пізнавальної активності одними з найперших зверталися такі видатні педагоги, як: Джон Локк, А. Дістерверг, Я. Коменський, І. Песталоцці, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський. Широке вивчення проблеми пізнавальної активності відображено у працях І. Лернера, В. Лозової, Г. Сироти, Г. Щукіної та інших.

На думку видатних педагогів головна мета навчання має бути зосереджена на тому, щоб активізувати дитину до активної мислительної діяльності, розвинути в неї прагнення до пізнання.

Мета статті полягає у висвітленні методичних особливостей проблемного підходу, а саме проблемних ситуацій, як ефективного засобу розвитку пізнавальної активності учнів на уроці музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні перед закладами освіти постає важливе завдання – створити стійкий інтерес дитини до навчання, заохотити до наукових відкриттів, підвищити її пізнавальну активність.

Саме від рівня пізнавальної активності залежить і навчальна успішність, адже активні школярі відзначаються ініціативністю, самостійністю та більшою креативністю під час виконання навчальних завдань.

Особливу увагу на доцільності використання навчально-пізнавальних завдань наголошує також і В. Буряк. На його думку їхнє використання є важливою умовою, що забезпечує успішний розвиток пізнавальної активності учнів [1].

На думку М. Ігнатенко поняття навчально-пізнавальної активності можна трактувати як «властивість особистості, яка виявляється в прагненні до самостійної навчальної діяльності, а також у якості здійснення діяльності, у виборі раціональних шляхів до досягнення поставленої мети» [6].

Варто зазначити, що з віком пізнавальна активність дитини видозмінюється, стає більш цілеспрямованою та має чіткі прояви. Одним з основних показників пізнавальної активності є прояв інтересу до предмета, формування прагнення безпосередньої участі в інтелектуальному та творчому пошуку. Якнайкраще ці завдання можна реалізувати за допомогою впровадження технологій проблемного навчання.

Під проблемним навчанням розуміється така система методів і засобів, які створюються під керівництвом викладача з метою активізації інтелектуального та творчого потенціалу учнів, а також оволодіння ними знаннями, уміннями і навичками [2].

Урок музичного мистецтва організований з допомогою методів проблемного навчання сприяє не тільки розвитку пізнавальної активності учнів, а й створює можливості для більш глибокого емоційного розуміння творів мистецтва.

На уроці музики проблемне навчання можна організовувати наступним чином:

- метод проблемного викладу, в якому вчитель розкриває логіку вирішення проблеми, а учні включаються в цей процес;
- частково-пошуковий або метод евристичної бесіди, при якому вчитель за допомогою підготовлених до уроку проблемних запитань спрямовує мислення учнів у необхідне русло, завдяки чому їх вирішення призводить до відкриття учнями чогось нового;
- дослідницький метод, що передбачає повну творчу самостійність учнів.

Центральною ланкою в проблемному навчання є проблемна ситуація. Проблемною можна назвати ту ситуацію, коли для вирішення поставленого завдання в учня не вистачає власних знань, що спонукає його до пошуку способів пояснення чи розв'язання даної проблеми [7].

Використання проблемних ситуацій на уроках музичного мистецтва – одна з найважливіших умов розвитку творчого мислення учнів. Важливо, щоб усі учні включалися в пошук рішень поставленої проблеми, висловлювали власні думки.

Доречно виокремити основні правила створення проблемних ситуацій:

1. Перед учнями повинно бути поставлене таке завдання, яке б стимулювало б їх до відкриття нових знань або дій.
2. Проблемне завдання має відповідати інтелектуальним можливостям учнів.

3. Проблемне завдання має передувати поясненню нового навчального матеріалу.

4. Проблемну ситуацію має формувати вчитель шляхом введення протиріччя чи певної суперечності [4].

При створенні проблемних ситуацій важливо враховувати наступні фактори:

- рівень розвитку учнів;
- характер матеріалу, що вивчається;
- педагогічні цілі;
- пізнавальні і творчі здібності учнів, їхні інтереси і потреби;
- організація пошукової роботи;
- активізація пізнавального інтересу учнів.

Така організація навчання сприяє розвитку у учнів пізнавальної активності, виробленню системи умінь і навичок самостійної пізнавальної діяльності [5].

Доречно виокремити найбільш дієві способи створення проблемних ситуацій на уроці музичного мистецтва:

- висвітлення учням інформації, яка містить у собі суперечність. Для прикладу можна запропонувати пояснити відмінність двох понять «класичне мистецтво» та «сучасне мистецтво» [3].
- порівняння одного і того ж музичного твору у різному стилістичному виконанні. Учень має проаналізувати ці твори та обрати той варіант, що йому буде до вподоби. Свою відповідь учень має пояснити та аргументувати. Такі дії він зможе здійснити тільки на підставі наявних у нього знань про стиль композитора, епоху, особливості музичної мови, можливості інструмента тощо;

- використання типових помилок учнів при розучуванні інструментального чи вокального твору і залучення їх до міркувань про способи їхнього виправлення. Наприклад, при виконанні інструментального твору учень не дотримується вірних штрихів та аплікатури. Це унеможливило його правильне технічне виконання. Така ситуація потребує активізації додаткових знань учня, спонукає його до виявлення неточностей та невідповідностей у власному виконанні.

- виконання однієї і тієї ж музичної фрази різними штрихами. Це дасть змогу викладачу перевірити якість засвоєного раніше матеріалу та ступінь його розуміння в усіх учнів.

Іноді при розв'язанні проблемних ситуацій може спостерігатись певна ідентичність думок, коли відповіді учнів є схожими. Це трапляється у випадку, коли мова йде про настрій, характер музики. Причиною цього є асоціативність мислення, де будь-яка відповідь може бути вірною, адже кожна дитина сприймає музику по-різному.

Головний компонент музичного сприймання співтворчості. Дуже важливо, щоб атмосфера на уроці була невимушеною, творчою, аби діти могли вільно, не боячись висловити свої думки, ідеї, переконання.

Висновки. Таким чином, найвищим проявом самостійної пізнавальної діяльності учнів на уроці музичного мистецтва є вияв творчої пізнавальної активності, а використання проблемних ситуацій на уроці музичного мистецтва є ефективним засобом розвитку пізнавального інтересу, творчого мислення та емоційно-ціннісного відношення дітей до музичного мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Буряк В. Система дидактичних умов ефективної організації навчальної пізнавальної діяльності. *Рідна школа*. 2007. № 9. С.25-27.
2. Гергун Н. Проблемне навчання як засіб формування пізнавальних і творчих здібностей учнів. *Директор школи*. 2006. № 27-28, липень. С. 33.
3. Олексюк О.Н. Музична педагогіка: Навчальний посібник. К.: КНУКІМ, 2006. 188 с.
4. Павленко В.В. Проблемні ситуації: поняття і типи. Нові технології навчання: Збірник наукових праць. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. Київ, 2014. Вип.83. 292 с. С. 196-202.
5. Проблемне навчання як засіб формування пізнавальних і творчих здібностей учнів. *Директор школи* №27-28. 2006.
6. Терлецька Л. Формування навчально-пізнавальної активності учнів у контексті реалізації мети і завдань української освіти. *актуальні питання гуманітарних наук*. Випуск 9. 2014. С.131.
7. Фурман А.В. Методика застосування проблемних ситуацій на уроці. *Проблемні ситуації в навчанні*. К., 1991. С. 67-152.

*Стаття надійшла до редакції
19 січня 2023*